

Grójec, dnia 26 maja 1951r.

Areszt.

A k t O s k a r ż e n i a
przeciwko

BONDEROWI Piotrowi, osk. z art.1 p.2 Dekr. z dn.31.VIII.44r.

/Osk. tymczasowo aresztowany od dn.18 maja 1951r, k.36/

O s k a r ż a m :

Bondera Piotra, s. Walentego i Franciszki z
Mikołajczyków, ur. 13 lipca 1899r. w Nowej-
Wsi, gm. Nowa-Wieś, pow. grójeckiego i tamże
zamieszkałego, obyw. polskiego, pochodzenia
chłopskiego, rolnika-posiadającego 6 ha
ziemi z zabudowaniami, żonatego /5 dobo-
rych dzieci/, brak danych o karalności -

o to, że :

w roku 1943, wzgl. 1944 w Nowej-Wsi, gm. Nowa-Wieś,
pow. grójeckiego, jako sołtys tejże wsi- idąc na
rękę władzy państwa niemieckiego ujął obywatela
polskiego narodowości żydowskiej- imieniem Abraham
o nieustalonym nazwisku, prześladowanego i poszuki-
wanego ze względów rasowych, którego oddał w ręce
władz hitlerowskich,

t.j. o czyn-przewidziany w art. 1 p.2 Dekr. z dn.31.8.1944:

Na zasadzie art.17 § 1 p.3 i 20 § 1 k.p.k. sprawa
niniejsza podlega rozpoznaniu przez Sąd Wojewódzki dla woj.
warszawskiego w Warszawie, w składzie jednego sędziego i
dwóch ławników.

U z a s a d n i e n i e.

Wynikami przeprowadzonego w niniejszej sprawie śledztwa-stwier-
dzono następujący stan faktyczny:

2,5,6,15-16, W roku 1943, wzgl. 1944, po "zlikwidowaniu" przez faszystów
niemieckich utworzonych przez nich żydowskich dzielnic mieszka-
niowych, tzw. "ghett", do mieszkania ówczesnego sołtysa Nowej-
Wsi, gm. Nowa-Wieś, pow. grójeckiego - Bondera Piotra przyszedł
chłopiec w wieku ok. lat 15, imieniem Abraham, o nieustalonym
nazwisku, obywatel polski, narodowości żydowskiej.

Bonder doprowadził go, trzymając za rękę- do gminy, gdzie od-
dał go w ręce mieszkającego tam Niemca- Willima Jakuba,
o którym -jak sam wyjaśnia- wiedział, że nosił czerwoną opas-
kę ze swastyką hitlerowską i brał udział w łapanekach.

Willim zlecił ówczesnemu wójtowi- Zielińskiemu zamknięcie
chłopca w areszcie gminnym.

Następnie Niemiec-Willim polecił Dywanowi Wacławowi odwieźć
chłopca tego do żandarmerii niemieckiej do Warki, przy czym
Dywan zwrócił się na to o danie mu konwojenta do pilnowania
chłopca, gdyż on sam czynić tego nie będzie.

Wówczas to Bonder Piotr wyznaczył w obecności Willima na
konwojenta- Mrozowskiego Stefana.

Chłopiec ten został następnie przez Dywana Wacława i Mro-
zowskiego Stefana odwieziony do Warki i tam jako Żyd oddany
w ręce żandarmerii niemieckiej.

-16, Przesłuchany w charakterze podejrzanego Bonder Piotr przyz-
5,45- nał się do winy i wyjaśnił, że chłopca tego ujął dlatego, iż
bał się hitlerowców, od których miał nakazane wyłapywanie ży-
dów, w późniejszym przesłuchaniu wyjaśnienia swoje częściowo
zmienił i wyjaśnił, że uczynił to ponadto dlatego, że Dywan Lu-
cyna, mieszkanka tamt. wsi, która miała widzieć powyższego
chłopca, zapytała się go: "dlaczego chłopca tego nie zabiera".

Referendarz Gł. Prok. Wojew.

HENRYK DOMAŃSKI

Wykaz osób, podlegających wezwaniu na rozprawę główną:

OSKARŻONY.

Adm. Skolun Was, ul. Kościelna 41 m 26

34, 1. Bonder Piotr, Nowa-Wieś, gm. Nowa-Wieś, pow. grójeckiego,

ŚWIADKOWIE,

7, 1. Olak Stefan, Przyłam, gm. Nowa-Wieś, pow. grójeckiego,

2. Mrozowski Stefan, Nowa-Wieś, gm. Nowa-Wieś, pow. grójeckiego,

22, 3. Majewski Bolesław, " " "

4. Charzyński Franciszek " " "

IPN
BUJAD
Warszawa

Przebieg sprawy w-g wzor
Nr. 1- do pisma c.k. z dn. 23 XII.43
L. 22" MS. 3321
Nadz. p. 6

Sygn. akt..... IV. 2.K. 360/51

65
62

SENTENCJA WYROKU

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dn. 31 lipca 1951r. 19.....r.

XXXXXXXXXX Wojewódzki dla Województwa Warszawskiego w Warszawie
Sąd Okręgowy Oddział IV Karny
Grodzki

w składzie następującym:

Sędzia St. Grabowski
Zawniocy : Wł. Parol i Sz. Wójcik
Protokółant
Protokółant M. Skalska

w obecności oskarżyciela publicznego
prokuratora L. Malinowskiego

rozpoznawszy dn. 31 lipca 1951r. 19.....r. sprawę:

1) Bondera Piotra urodz. 13.VII. 1899r.

w Nowej Wsi pow. Grójeckiego syna Walentego i Franciszki z
Mikołajczyków

2)

oskarżonego o to, że :

w roku 1943r. względnie 1944 w Nowej Wsi gm. Nowa Wieś pow.

Grójeckiego, jako sołtys tejże wsi - idąc na ręce władzy

państwa niemieckiego ujął obywatela polskiego narodowości

żydowskiej - imieniem Abraham - o nieustalonym nazwisku,

prześladowanego i poszukiwanego ze względów rasowych

którego oddał w ręce władz hitlerowskich,

oskarżon o to, że
to jest o czyn, przewidziany w art. 1 p. 2 Dekr. z dnia 31.VIII.

1944 roku

o r z e k a :

Bondera Piotra uznać winnym zarzucanego mu przestępstwa z

tym, że działanie jego uskutecznione zostało pod wpływem groźby

i na mocy art. 1 p. 2 w związku z art. 5 § 1 Dekre tuż dnia 31.

VIII. 1944r. skazać go na pięć lat i sześć miesięcy

więzienia, i od opłat i kosztów postępowania zwolnić go.

Z mocy art. 7 tegoż Dekretu orzec w stosunku do Piotra Bondera

Uzasadnienie

IPN
BUIAD
Warszawa

Po rozpoznaniu całokształtu sprawy, Sąd zważył, co następuje:

Oskarżony Bonder do winy się nie przyznał i wyjaśnił, że w tym czasie był sołtysem. Pewnego dnia w czasie okupacji wybierał się do Zarządu Gminy w sprawie przydziału ludzi na przymusowe roboty do Niemiec i widział w swoim mieszkaniu chłopca obcego, któremu żona oskarżonego podała śniadanie. Do mieszkania przyszli w tym czasie członkowie Komisji Gminnej do wysłania pracowników do Rzeszy - Charzyński, Gniewosz i Majewski. Gdy już mieli wychodzić do gminy, przyszła Lucyna Dywan, która zauważywszy chłopca powiedziała, że to jest Żyd, i że powinni go doprowadzić do gminy. Po jej słowach wyszli wszyscy do gminy i ten chłopak również z własnej woli poszedł.

Wyjaśnieniu oskarżonego Sąd wiary nie dał, gdyż z zeznań obecnych podczas tego zajścia świadków - Majewskiego, Charzyńskiego i Gniewosza wynika, że na skutek uwagi, poczynionej przez Lucynę Dywan, iż winni i tego chłopca zabrać do gminy, aby wysłać go do Prus na roboty, oraz z uwagi na to, że Lucyna Dywan wszyscy we wsi się bali ze względu na jej kontakty z Niemcami, sołtys Bonder wychodząc do gminy zabrał z sobą tego chłopca - Żyda, który nie chciał iść, prosił aby go puszczone i którego Bonder przez wieś idąc prowadził za rękę, a dopiero poza wsią puścił przed sobą i tak doprowadził go do gminy, gdzie przekazał go wójtowi i odesłał przy udziale Niemca Willego do żandarmerii niemieckiej. Okoliczności te potwierdzili świadkowie: Olak, Marchwiński Stanisław, Mrozowski Stefan i Michałek Władysław, którzy, przechodząc obok budynków Zarządu Gminy, widzieli, jak Bonder prowadził młodego chłopca - Żyda do gminy. W świetle zeznań tych świadków wina oskarżonego Bondera Piotra została całkowicie udowodniona w ramach art. 1 p. 2 Dekretu sierpniowego.

IPN
BUIAD
Warszawa

mu przypomniawszy, przeto Sąd uznał, iż zachodzą uzasadnione podstawy do zastosowania art. 592 i 3 Dekretu sierpniowego i zastosowawszy nadzwyczajne złagodzenie kary oraz wzięwszy pod uwagę pomoc udzieloną przez oskarżonego w okresie okupacji zarówno członkom jego gromady, jak również osobom przesładowanym przez okupanta - jeńcom radzieckim - dziewczynom, oraz ukrywającym się zbiegom politycznym, Sąd uznał się za właściwe wymierzyć mu jako odpowiednią karę 5 lat i 6 miesięcy więzienia. Zgodnie z art. 7 tegoż Dekretu Sąd orzekł utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres lat 3-ich oraz zaliczył mu na poczet orzeczonej kary okres tymczasowego zaareztowania, zgodnie z art. 58 K.K. Sąd zwolnił skazanego od opłaty i kosztów postępowania, uznając, iż uiszczenie ich byłoby dlań zbyt uciążliwe.

Przewodniczący Sędzia /-/- St. Grabowski

Zawnicy /-/- St. Perok z. "ójcik

Zgodnie z orzeczeniem z dnia 27.11.17

Sekretarz

IPN
BUiAD
Warszawa

Lamie był w dawny

37251 Kofm